

XARXA DE
MUSEUS MARÍTIMS
DE PARLA CATALANA

29/10/26
XV JORNADA

MUSEUS I GOVERNANÇA

MUSEU MARÍTIM DE BARCELONA

LA **MAR** DE MUSEUS

29/10/26

XV JORNADA

MUSEUS I GOVERNANÇA

Aquesta jornada vol explorar nous camins de governança als museus que conformen *La Mar de Museus. Xarxa de Museus Marítims de Parla Catalana*. Com a institucions públiques, tenim el deure de contribuir a millorar l'experiència democràtica mitjançant la nostra activitat quotidiana.

La majoria dels museus marítims que formem part de *La Mar de Museus* hem desenvolupat diversos projectes vinculats a les comunitats que tenim més a prop. Hem generat iniciatives de memòria oral relacionades amb embarcacions, oficis artesanals, gastronomia o música, així com projectes de recerca, generant arxius sonors i gràfics. En tots aquests processos hi han participat persones dels municipis, barris i espais marítims pròxims als nostres centres.

En un moment de crisi dels valors democràtics, és imprescindible que ens plantejem com els museus poden contribuir a revertir aquesta situació. Considerem que una manera d'enfortir allò comú és posar-lo en pràctica en el dia a dia: tant en la relació dins els equips de treball, com en els projectes que desenvolupem. No es tracta únicament de promoure la participació, sinó de generar espais de treball basats en la igualtat, on aquests principis esdevinguin una eina per reforçar els nostres centres.

Som conscients de les dificultats que això implica: les pròpies dinàmiques administratives, i les mancances personals. Malgrat haver crescut en un estat democràtic, no sempre se'ns ha educat en la seva pràctica, entesa com el treball compartit i la recerca del bé comú i públic.

El matí s'estructura en una ponència marc, una experiència pràctica i un taller participatiu, el qual cerca generar un diagnòstic col·lectiu –en base a la reflexió i el contrast de mirades–, amb la voluntat de promoure el canvi en el sí de l'àmbit institucional.

Durant la jornada explorarem noves vies que permetin generar espais de treball que vagin més enllà de la participació basada només en l'extracció de sabers. Es tracta doncs de construir projectes entre museus i ciutadania, al voltant dels museus i del patrimoni que gestionem, fomentant la corresponsabilitat i l'apoderament de les comunitats.

PROGRAMA

09.30h - 9.45h

BENVINGUDA

Enric Garcia. Director general del Museu Marítim de Barcelona i responsable de *La Mar de Museus. Xarxa de Museus Marítims de Parla Catalana*

PRESENTACIÓ DE LA JORNADA

Mercè Toldrà. Directora del Museu del Port de Tarragona

09.45h - 10.30h

PONÈNCIA MARC. *La Mar de Museus. Xarxa de Museus Marítims de Parla Catalana, espais de participació*

Albert Forés. Director del Museu Marítim de Mallorca

10.30h - 11.15h

EXPERIÈNCIA. *Museos y comunidades. Estrategias y perspectivas sociales para la participación comunitaria*

Óscar Navajas. Museòleg i professor del Departament d'Història i Filosofia de la Universitat d'Alcalà

11.15h - 11.45h

PAUSA CAFÈ

11.45h - 14.30h

TALLER. *Cuando la participación no cambia las cosas: claves para transformar acciones en torno al patrimonio cultural marítimo*

Adela Vázquez. Relatora gràfica i il·lustradora, docent i mediadora cultural amb experiència en processos comunitaris i participatius

La jornada tindrà lloc a:
Museu Marítim de Barcelona
Auditori

**Places limitades
Inscripció gratuïta**

**@lamardemuseus
#15jornadaXMMPC**

PONENTS

Albert Forés Gómez és llicenciat en Història per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), màster en Gestió de Polítiques Culturals per la UOC i postgrau en Direcció Estratègica de Museus i Centres Patrimonials per la Universitat de Girona. Des de 2018 dirigeix el Consorci Museu Marítim de Mallorca, que gestiona dues seus: el Museu de la Mar del Port de Sóller i el Museu Marítim de Mallorca, a Palma. Des d'ambdues seus s'hi han impulsat diversos projectes museològics amb un fort component de participació ciutadana. Alguns d'aquests projectes han estat reconeguts en l'àmbit internacional, com ara pel programa CHERISH (Interreg Europe) com a bona pràctica, o amb una menció d'honor als Premios Ibermuseos d'Educació 2025. Des de 2019, el Consorci forma part de *La Mar de Museus. Xarxa de Museus Marítics de Parla Catalana*.

La Mar de Museus. Xarxa de Museus Marítics de Parla Catalana, espais de participació

La Mar de Museus. Xarxa de Museus Marítics de Parla Catalana desenvolupa diversos projectes de participació ciutadana. Aquests s'han desplegat al llarg del temps en forma de treballs de recerca de memòria oral, que han passat a formar part dels seus arxius documentals i, en alguns casos, s'han integrat com a elements centrals de les exposicions, tot vinculant objectes amb històries de vida. Aquest recorregut ha permès consolidar una manera de fer que posa les persones al centre i obre la porta a avançar cap a noves formes d'implicació més activa i compartida, en què els diferents agents no només aporten continguts, sinó que també participen en la definició i orientació dels projectes.

Óscar Navajas és doctor per la Universidad de Alcalá. Actualment és professor del Departament d'Història i Filosofia de la Universidad de Alcalá. La seva tasca docent es desenvolupa a la gestió cultural i del patrimoni, el turisme cultural i la història de l'art contemporani. Les seves línies de recerca se centren en el camp de la museologia social i ecomuseologia, i en l'estudi, la recuperació i la posada en valor de patrimoni i espais de memòria traumàtica. És membre del comitè de direcció del Comitè Internacional per a la Museologia Social (SOMUS, ICOM-UNESCO), del Consell Internacional de Museus (ICOM), del Comitè per a la Museologia (ICOFOM) i vicepresident del Moviment Internacional per la Nova Museologia (MINOM-UNESCO).

Museos y comunidades. Estrategias y perspectivas sociales para la participación comunitaria

Als anys setanta del segle XX es va forjar un moviment contestari en el camp de la museologia denominat Nova Museologia, la qual tenia per objecte i objectiu principal les persones. És així com les comunitats esdevingueren la medul·la espinal d'experiències i projectes museals com els ecomuseus, els museus comunitaris, els museus de barri, etc. Una mica més de quaranta anys després, la Nova Museologia ha esdevingut una Museologia Social. Gran part dels seus postulats han estat assimilats per la museologia normativa o les accions que duen a terme les entitats que aposten per ser diverses, inclusives, intersectorials i properes a les necessitats i problemàtiques socials. Tot i aquest panorama positiu, els museus en la seva relació amb la comunitat encara han d'afrontar reptes.

Adela Vázquez es defineix com a relatora gràfica i il·lustradora, docent i medidora cultural amb experiència en processos comunitaris i participatius. Es va llicenciar en Història de l'art per la Universidad de Santiago de Compostela, i graduar en Conservació i restauració de bens culturals a la Escuela de Pontevedra. A Mèxic va fer el graduat en Treball Social i va a treballar 11 anys com a conservadora restauradora al Instituto Nacional de Antropología e Historia de México. També va fer de professora tant a la Universidad Nacional Autónoma de México com a la Universidad Autónoma del Yucatán. De retorn a Galícia va fundar l'associació cultural **Niquelarte** i el projecte participatiu **BIComún**. Forma part de l'equip de **La Underground Colectiva** i codirectora de l'espai cultural independent **O Gabinete**.

Cuando la participación no cambia las cosas: claves para transformar acciones en torno al patrimonio cultural marítimo

El taller està dissenyat com un espai on els participants poden compartir els seus pensaments i comparar perspectives sobre els processos participatius relacionats amb el patrimoni cultural. En lloc de considerar la participació com una solució en si mateixa, s'abordarà com un conjunt de pràctiques que requereixen un escrutini crític, especialment pel que fa al seu impacte real dins de les institucions. Basant-se en una experiència desenvolupada com a part del projecte BIComún, es presentarà un exemple per ajudar a identificar les dificultats recurrents en els processos participatius.

**@lamardemuseus
#15jornadaXMMPC**